

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
Комунального підприємства «Обласний заклад з надання
психіатричної допомоги Полтавської обласної ради»**

27.05.2025

м. Київ, 2025

I. Вступ

Для виконання функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 27.05.2025 групою національного превентивного механізму (далі – НПМ) здійснено відвідування Комунального підприємства «Обласний заклад з надання психіатричної допомоги Полтавської обласної ради» (далі – заклад, лікарня).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Нікулін Віталій Андрійович, представник Уповноваженого з прав людини в місцях несвободи;

Носенко Владислав Володимирович, представник Уповноваженого у Полтавській області;

Петросов Владислав Георгійович, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Бардаш Олена Анатоліївна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Ціомік Олександр Вадімович, фахівець з питань проведення фахових досліджень під час відвідування місць несвободи в рамках реалізації національного превентивного механізму;

Шетанкова Надія Михайлівна, представник громадської організації;

Прашко Олена Володимирівна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Керівництво: в. о. головного лікаря Гаврилюк Артур Зіновійович.

Адреса закладу: 36013, м. Полтава, вул. Медична, 1.

Комунальне підприємство «Обласний заклад з надання психіатричної допомоги Полтавської обласної ради» діє на підставі статуту та є лікарняним закладом охорони здоров'я – комунальним унітарним некомерційним підприємством, що надає послуги спеціалізованої медичної допомоги особам, які страждають психічними, неврологічними захворюваннями та їх наслідками, психічними розладами та їх станами, дорослому (підлітковому) та дитячому населенню.

У склад закладу входять: приймально-діагностичне відділення; відділення №№ 2-а, 2-б, 5-б, 6 психіатричні для дорослих; відділення № 3-а для примусового лікування психічно хворих з посиленням наглядом; відділення № 7 – геронтопсихіатричне паліативної допомоги; відділення

№ 9 – психіатричне дитяче; психоінфекційне відділення; психіатричне відділення для лікування пацієнтів з неврозами та межовими станами; відділення інтенсивної терапії; неврозів змішаного типу; відділення № 14 – для застосування примусових заходів, змішане, зі звичайним наглядом; фізіотерапевтичне відділення.

Заклад розрахований на перебування 838 осіб. На день відвідування у лікарні перебував 591 пацієнт, серед яких 145 жінок та 23 пацієнта віком до 18 років.

Відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ) від 15.01.2025 № 101 «Про внесення змін до Переліку спеціалізованих закладів надання психіатричної допомоги» заклад виключено з Переліку спеціальних закладів з надання психіатричної допомоги. Наказом Департаменту охорони здоров'я Полтавської обласної державної адміністрації від 27.01.2025 № 62-ВД заклад повідомлений про реорганізацію відділень після переведення пацієнтів до спеціалізованих закладів з надання психіатричної допомоги та припинення прийому пацієнтів, до яких застосовувались примусові заходи медичного характеру (далі – ПЗМХ).

У закладі перебували 32 внутрішньо переміщені особи, 37 недієздатних осіб, 251 особа із встановленою групою інвалідності (І група – 10 пацієнтів, II група – 202 пацієнта, III група – 39 пацієнтів) та 16 пацієнтів без документів, що посвідчують особу.

Медичний персонал закладу складається з: керівника лікарні 1,0 шт. одн., лікарського персоналу 107,75 шт. одн., середнього медичного персоналу 222,00 шт. одн., молодшого медичного персоналу 313,00 шт. одн., іншого персоналу 172,75 шт. одн. Укомплектування закладу становить 75 %. У лікарні наявна ліцензія МОЗ на провадження господарської діяльності з медичної практики від 08.05.2019 № 1031 за спеціальностями: організація і управління охороною здоров'я, психіатрія, дитяча психіатрія, психотерапія, фтизіатрія, неврологія, терапія, отоларингологія, офтальмологія, хірургія, інфекційні хвороби, анестезіологія, наркологія, рентгенологія, клінічна лабораторна діагностика, клінічна біохімія, бактеріологія, функціональна діагностика, ультразвукова діагностика, акушерство і гінекологія, патологічна анатомія, медична психологія, фізична та реабілітаційна медицина, епідеміологія; за спеціальностями молодших спеціалістів з медичною освітою: сестринська справа, сестринська справа (операційна), лабораторна справа (гігієна), лабораторна справа (клініка), лабораторна справа (патологія), медична статистика, рентгенологія.

Закладом укладений договір про надання послуг з управління відходами від 28.04.2025 № 15086 з Товариством з обмеженою відповідальністю «Науково-виробнича компанія «УКРЕКОПРОМ».

За результатами акредитації МОЗ лікарня акредитована на вищу акредитаційну категорію.

Заклад уклав договір із Національною службою здоров'я України (далі – НСЗУ) за шістьма пакетами в рамках Програми державних гарантій медичного обслуговування населення. Зокрема, заклад забезпечений медичними препаратами, що входять до Національного переліку основних лікарських засобів, а також медичним устаткуванням, яке відповідає вимогам, встановленим НСЗУ.

Щоденна вартість харчування у лікарні становить 52,84 гривні на одного дорослого пацієнта, на медикаменти – 92,16 гривні.

Позитивний досвід, який може бути поширений в інших лікувальних закладах:

заклад забезпечений достатньою кількістю лікарських засобів, виробів медичного призначення та медичним обладнанням для надання медичної допомоги пацієнтам (*фото 1*);

налагоджена співпраця з міжнародними благодійними організаціями; на території лікарні наявний храм, призначений для задоволення духовних потреб пацієнтів, відвідувачів та персоналу;

для технологічних потреб харчоблоку та забезпечення належних умов перебування пацієнтів у холодну пору року в лікарні працює власна котельня (*фото 2*).

Водночас групою НППМ виявлені недоліки в роботі закладу, які призводять до порушення прав пацієнтів.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

а) Безпека та неналежне поводження

1. На день відвідування заклад понад чотири місяці не входить до Переліку спеціальних закладів з надання психіатричної допомоги, затвердженого відповідно до наказу МОЗ від 20.03.2018 № 516 (у редакції наказу МОЗ від 15.01.2025 № 101). У зв'язку з цим, згідно з Правилами застосування примусових заходів медичного характеру в спеціальному закладі з надання психіатричної допомоги, затвердженого наказом МОЗ від 31.08.2017 № 992, а також відповідно до пункту 7 Порядку організації психіатричної допомоги у разі застосування судом запобіжних заходів до особи, стосовно якої передбачається застосування ПЗМХ або вирішувалося питання про їх застосування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.04.2024 № 467, у закладі не можуть застосовуватися стаціонарні види ПЗМХ, передбачені Кримінальним кодексом України, а також запобіжний захід у вигляді поміщення особи до закладу з надання психіатричної допомоги в умовах, що виключають її небезпечну поведінку.

Попри це, у відділенні № 3-А на час відвідування утримувалися пацієнти, щодо яких судом обрано запобіжний захід на підставі статті 508 Кримінального процесуального кодексу України. Ці особи очікували

переведення до спеціалізованого закладу – Дніпровської філії Державної установи «Інститут судової психіатрії Міністерства охорони здоров'я України».

Крім того, у відділенні перебували пацієнти, відносно яких у групи НПМ виникли сумніви щодо підстав їх утримання в умовах стаціонару і належного медичного обґрунтування такої госпіталізації.

2. Пунктом 2 статті 94 Кримінального кодексу України визначено, що **надання амбулаторної психіатричної допомоги в примусовому порядку може бути застосоване судом стосовно особи, яка страждає на психічні розлади і вчинила суспільно небезпечне діяння, якщо особа за станом свого психічного здоров'я не потребує госпіталізації до закладу з надання психіатричної допомоги.**

Статтею 8 Закону України «Про психіатричну допомогу» наголошено, що **психіатрична допомога надається в найменш обмежених умовах, що забезпечують безпеку особи та інших осіб, при додержанні прав і законних інтересів особи, якій надається психіатрична допомога.**

Під час конфіденційного спілкування з пацієнтами, яке відбувалося за відсутності третіх осіб та за умов, що виключають можливість прослуховування, та в ході вивчення документації група НПМ отримала інформацію про факти продовження примусового утримання осіб у стаціонарі, незважаючи на наявність судових рішень про заміну виду ПЗМХ. Зокрема, йшлося про пацієнтів відділення № 3-А, яким на підставі ухвал суду стаціонарний вид ПЗМХ змінено на амбулаторний. Водночас фактично виконання судових рішень не відбулось і пацієнти залишалися на лікуванні у стаціонарних умовах закладу.

На думку групи НПМ обґрунтованість необхідності лікування пацієнтів в умовах стаціонару закладу недостатня та викликає сумніви. Як приклад, в одному з випадків у формі первинної облікової документації № 003/о «Медична карта стаціонарного хворого» лікарем-психіатром при первинному огляді пацієнта зазначено: *«порушився сон, з'явилася тривога»*. На думку НПМ, такі симптоми не можуть вважатися достатньою підставою для госпіталізації, особливо з огляду на відсутність описання порушень поведінки, які б вимагали нагляду, догляду або невідкладного лікування в умовах стаціонару лікарні. Аналогічно, в іншому випадку у пацієнта *«погіршився сон, з'явилась тривога, знизився настрій»*, що також не є достатнім обґрунтуванням необхідності госпіталізації пацієнта.

Під час конфіденційного спілкування пацієнти повідомили, що перебуваючи під психологічним тиском з боку медичного персоналу вони щомісяця підписували усвідомлену згоду особи на лікування у психіатричному закладі. У такий спосіб, попри формальну добровільність, відбувалося фактичне продовження перебування пацієнтів у відділеннях, де раніше до них застосовувалися ПЗМХ.

Таким чином, усупереч статті 29 Конституції України, статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та статті 3

Загальної декларації прав людини **порушено право пацієнтів на свободу та особисту недоторканність.**

Європейський суд з прав людини наголошує на неприпустимості незаконного утримання пацієнтів, зокрема у нещодавньому рішенні у справі «Співак проти України» (Application no. 21180/15).

Реагуючи на виявлені під час відвідування факти можливого кримінального правопорушення групою національного превентивного механізму викликано слідчо оперативну групу Національної поліції України.

Варто зауважити, що під час написання звіту Головне управління Національної поліції у Полтавській області листом від 18.06.2025 № 127542-2025 повідомило Секретаріат Уповноваженого Верховної ради України з прав людини про здійснення досудового розслідування у кримінальному провадженні № 12025170430000542, розпочатому 28.05.2025 за фактом незаконного утримання на примусовому лікуванні пацієнтів комунального підприємства «Обласний заклад з надання психіатричної допомоги Полтавської обласної ради», за ознаками вчинення кримінального правопорушення, передбаченого частиною 1 статті 146 «Незаконне позбавлення волі або викрадення людини» Кримінального кодексу України.

3. Пацієнти повідомили про неналежну поведінку одного з медичних працівників. За словами пацієнтів, працівник неодноразово перебував у відділенні у стані алкогольного сп'яніння, пересувався приміщеннями лікарні з цигаркою та допускав зверхнє, зневажливе ставлення до пацієнтів, що є несумісним з принципами професійної етики та деонтології медичних працівників.

Особливе занепокоєння викликають повідомлення пацієнтів про погрози з боку зазначеного працівника (ізоляція або примусове застосування лікарського засобу «Галоперидол»), що лунали у разі відмови виконувати певні роботи, що може свідчити про можливе зловживання психіатричними методами впливу з метою покарання.

Такі дії є неприпустимими та суперечать вимогам статті 25 Закону України «Про психіатричну допомогу», яка **гарантує особам, яким надається психіатрична допомога, право на поважливе і гуманне ставлення до них, що виключає приниження честі й гідності людини.**

4. У порушення Закону України «Про психіатричну допомогу» та Порядку надання психіатричної допомоги в стаціонарних умовах, затвердженого наказом МОЗ від 07.12.2023 № 2085 (далі – Порядок), під час вивчення медичної документації виявлено випадок відсутності підпису пацієнта у формі первинної облікової документації № 003-9/о «Усвідомлена згода особи на госпіталізацію до психіатричного закладу», що ставить під сумнів згоду пацієнта на отримання медичної допомоги в умовах стаціонару.

У пункті 41 доповіді Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що порушує гідність, поводження чи покаранню (далі – Стандарти ЄКЗК) наголошено, що після надходження до закладів з надання психіатричної допомоги **пацієнти повинні отримати повну, чітку та точну інформацію, включно з їхнім правом погоджуватися або не погоджуватися на госпіталізацію, а також щодо можливості згодом відкликати свою згоду.**

5. Окрім зазначеного, група НПМ отримала повідомлення про примусове залучення пацієнтів до безоплатної праці.

За отриманою інформацією, пацієнти виконували роботи у харчоблоці лікарні та здійснювали польові роботи за межами закладу. Відсутність правових підстав для трудової участі та відсутність трудового договору чи належної компенсації відповідно до вимог статті 25 Закону України «Про психіатричну допомогу», свідчить про порушення прав пацієнтів. Крім того, така праця не може відноситись до ерготерапії та не відповідає жодній індивідуальній програмі психосоціальної реабілітації пацієнта. Зазначена практика викликає серйозне занепокоєння та **може бути розцінена як експлуатація вразливої категорії осіб.**

6. У практиці закладу застосовуються правила поведінки з пацієнтами, які за своєю суттю мають **ознаки пенітенціарного підходу, що є несумісним із сучасними принципами надання психіатричної допомоги.** Зокрема працівниками щоденно здійснювалися ранкові та вечірні переклички пацієнтів, шиккування, а також проводять обшуки перед виходом на прогулянку. Такі заходи принижують гідність пацієнтів та не мають належного медичного обґрунтування.

Прогулянки проводяться на спеціально відведеному закритому майданчику з альтанками під постійним наглядом персоналу. Пацієнтам забороняється залишати альтанки без дозволу медичних працівників, що фактично зводить прогулянку до обмеженого пересування пацієнтів.

Окреме занепокоєння викликає зафіксований групою НПМ факт, коли деякі пацієнти відділення № 14 спали в альтанках, сидячи на лавках поклавши голови на столи (*фото 3*).

Відповідно до пункту 36 Стандартів ЄКЗК **пацієнтам, які того бажають, необхідно дозволити протягом дня перебувати у своїй кімнаті (палаті), а не залишатися обов'язково разом з іншими пацієнтами в місцях, де всі перебувають разом.**

б) Застосування гамівних засобів

7. Медичним персоналом ведеться передбачена чинним законодавством документація, яка стосується реєстрації факту застосування фізичного обмеження та ізоляції пацієнтів під час надання психіатричної допомоги.

Водночас процедура фізичної фіксації пацієнтів здійснюється з порушенням Правил застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади, та форм первинної облікової документації, затверджених наказом МОЗ від 24.03.2016 № 240 (далі – Правила), а саме:

у порушення пункту 11 Правил фізичне обмеження застосовується у присутності інших осіб в наглядових палатах гострих відділень, процедура здійснюється на ліжку з панцерною сіткою в присутності інших пацієнтів;

незважаючи на наявність сертифікованих засобів фіксації у відділеннях медичним персоналом використовуються підручні засоби для фізичної фіксації пацієнтів;

у порушення пункту 9 Правил у гострому чоловічому відділенні відсутнє спеціально обладнане приміщення для застосування фізичного

обмеження та ізоляції.

Один з пацієнтів повідомив групі НПМ, що за порушення режиму, вживання алкогольних напоїв, його зафіксували за допомогою (краватки) до ліжка протягом дня, що може свідчити про застосування заходу фізичного обмеження не за медичними показами, а з метою покарання, що є абсолютно неприпустимим та у порушення статті 28 Конституції України, статті 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 5 Загальної декларації прав людини **становить жорстоке, нелюдське, або таке, що принижує гідність, поводження і покарання.**

Відповідно до пункту 48 Стандартів ЄКЗК «Поміщення особи до психіатричного лікувального закладу без її на те згоди» (CPT/Inf(98)12-part) **засоби гамування ніколи не повинні застосовуватись (або застосування їх продовжуватись) у якості покарання.**

с) Персонал та лікування

8. У закладі наявний дефіцит медичного персоналу, недостатня кількість лікарів-психіатрів, медичних сестер, молодшого медичного персоналу, соціальних працівників та фахівців з реабілітації.

Відповідно до Стандарту ЄКЗК, пункту 42 кадровий **склад персоналу повинен бути збалансований кількісно, за професійною спеціалізацією (психіатри, лікарі загального профілю, медичні сестри, психологи, працетерапевти, соціальні працівники тощо), в плані співвідношення досвідчених фахівців і тих, хто проходить підготовку. Окрім цього, така нестача, незважаючи на добрі наміри і реальні зусилля персоналу, може призвести до ситуацій, які становитимуть великий ризик для пацієнтів.**

9. Під час відвідування встановлено, що пацієнтам, яким призначено лікарський засіб з діючою речовиною Клозапін (Clozapine), не забезпечується належний гематологічний контроль відповідно до вимог Інструкції по забезпеченню гематологічного контролю при лікуванні лепонексом (клозапіном), затвердженої наказом МОЗ від 08.08.95 № 147. Зазначене є суттєвим порушенням, оскільки відсутність регулярного моніторингу рівня лейкоцитів у крові пацієнта під час тривалого прийому зазначеного лікарського засобу створює високий ризик розвитку ускладнень, зокрема агранулоцитозу, що становить безпосередню загрозу життю та здоров'ю пацієнтів.

Варто наголосити, що використання лікарського засобу з діючою речовиною Клозапін (Clozapine) внесено до переліку методів діагностики та лікування і лікарських засобів, що становлять підвищений ризик для здоров'я особи, якій надається психіатрична допомога, затвердженого наказом МОЗ від 24.09.2024 № 1638.

10. У відділеннях лікарні виявлено порушення вимог Порядку розміщення на інформаційних стендах у закладах охорони здоров'я інформації щодо наявності лікарських засобів, витратних матеріалів, медичних виробів та харчових продуктів для спеціального дієтичного споживання, отриманих за кошти державного та місцевого бюджетів, благодійної діяльності і гуманітарної допомоги, затвердженого наказом МОЗ від 26.04.2017 № 459. На інформаційному стенді у відділенні відсутній перелік

наявних лікарських засобів, що свідчить про несвоєчасне оновлення актуальної інформації стосовно використання лікарських засобів у закладі.

11. У приймальному відділенні та маніпуляційних кабінетах лікарні відсутні актуальні протоколи надання екстреної медичної допомоги на догоспітальному етапі, затверджені наказом МОЗ від 05.06.2019 № 1269 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги», що в окремих випадках може негативно впливати на своєчасне діагностування та подальшу якість надання необхідної допомоги пацієнтам у разі виникнення невідкладних станів.

d) Умови перебування пацієнтів

12. У окремих палатах перебуває від 11 до 13 пацієнтів, що суперечить вимогам пунктів 8.3.2.6 та 8.3.2.7 Державних будівельних норм В.2.2.-10:2022 «Заклади охорони здоров'я. Основні положення» (далі – ДБН) (*фото 4*), що негативно впливає на терапевтичне середовище.

13. Також у палатах наявна нестача приліжкових тумб і шаф для зберігання особистих речей пацієнтів.

14. У закладі наявні ліжка з панцерними сітками (*фото 5*). Стандарти ЄКЗК звертають увагу на необхідності продовжувати докладати зусиль з метою подальшого зниження числа ліжок із сітками, які досі використовуються у закладах з надання психіатричної допомоги.

15. Відповідно до статті 13 Порядку надання психіатричної допомоги в стаціонарних умовах, затвердженого наказом МОЗ від 07.12.2023 № 2085, пацієнти мають право вести телефонні розмови та користуватися глобальною мережею Інтернет (за власний рахунок) з урахуванням розпорядку дня закладу з надання психіатричної допомоги.

Водночас телефонні дзвінки для усіх пацієнтів відділень № 3 та 14 дозволяються виключно в присутності медичного персоналу та не більше 30 хвилин, що є додатковими обмеженнями та потребує обґрунтування.

16. Відповідно до статті 9, 25 Закону України «Про психіатричну допомогу», особи, яким надається психіатрична допомога, мають право на її отримання в умовах, що відповідають вимогам санітарного законодавства. Приміщення, що використовуються для психіатричної допомоги у стаціонарних умовах, повинні відповідати вимогам державних будівельних норм, державним медико-санітарним нормативам та державним медико-санітарним правилам, що визначені для такого виду закладів. Водночас у душових кімнатах гострих відділень лікарні (як чоловічих, так і жіночих) недостатня кількість душових лійок – по дві на відділення.

У санітарних кімнатах відсутні умови для забезпечення приватності пацієнтів, а саме не встановлені перегородки між сантехнічним обладнанням, у кабінках відсутні дверцята, на вікнах немає захисної плівки, що порушує приватність пацієнтів та не відповідає пункту 34 Стандартів ЄКЗК, яким передбачається **розташування сантехнічного обладнання таким чином, щоб пацієнт міг бути наодинці сам із собою**. Окрім цього, мають бути

враховані потреби пацієнтів похилого віку та/або пацієнтів з обмеженням повсякденного функціонування (*фото 6*).

17. Пунктом 9 Порядку забороняється замикати двері палат та приміщень, а також встановлено вимогу вільного входу/виходу з відділень, за винятком нічного часу.

Водночас більшість відділень вдень залишаються зачиненими, а подекуди навіть обладнані ґратами без ручок, що вимагає регулярного залучення медичного персоналу для відкриття дверей за допомогою спеціального ключа (*фото 7, 8*).

18. Незважаючи на те, що у більшості відділень ґрати на вікнах палат демонтовані, вони все ще зберігаються у дитячому відділенні у порушення пункту 9 Порядку (*фото 9*).

19. Відповідно до пункту 10 Порядку заклад з надання психіатричної допомоги забезпечує постійний та вільний доступ пацієнтів до питної води, засобів гігієни, санітарного обладнання. Проте санітарна кімната для жінок відділення № 14 замкнена на ключ, що унеможливорює вільний доступ для здійснення санітарно-гігієнічних процедур та становить неналежне поводження (*фото 10*).

20. У порушення розділу II Санітарно-протиепідемічних вимог до новозбудованих, реставрованих і реконструйованих закладів охорони здоров'я, затверджених наказом МОЗ від 21.02.2023 № 354, у приміщеннях лікарні наявні пошкодження поверхонь стін, стелі та підлоги. Наявні дефекти не відповідають умовам терапевтичного середовища та унеможливають проведення повноцінної дезінфекційної обробки, що, у свою чергу, створює ризики поширення інфекцій та може становити загрозу для здоров'я осіб, які перебувають у лікарні.

21. У порушення вимог ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення» в окремих відділеннях лікарні не створено умов для перебування маломобільних пацієнтів (відсутні пандуси, підйомники тощо) (*фото 11*).

ІІІ. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Полтавській обласній військовій адміністрації, Міністерству охорони здоров'я України:

вжити заходів, спрямованих на усунення виявлених у ході реалізації функцій національного превентивного механізму наведених порушень прав людини та недопущення катувань, інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання у Комунальному підприємстві «Обласний заклад з надання психіатричної допомоги Полтавської обласної ради»;

забезпечити контроль за дотриманням прав людини і громадянина, реалізацію законних прав та інтересів пацієнтів на охорону здоров'я та медичну допомогу під час перебування у Комунальному підприємстві

«Обласний заклад з надання психіатричної допомоги Полтавської обласної ради»;

сприяти переведенню пацієнтів, до яких за рішенням суду застосовані стаціонарні види ПЗМХ до спеціалізованого закладу з надання психіатричної допомоги відповідно до вимог законодавства;

спільно з МОЗ забезпечити виконання рекомендацій Комітету Організації Об'єднаних Націй проти катувань, наданих за результатами розгляду сьомої періодичної доповіді України¹ на своїх 2194-му та 2197-му засіданнях², що відбулися 24 та 25 квітня 2025 року, та ухвалені на своїх 2203-му та 2204-му засіданнях², що відбулися 30 квітня та 1 травня 2025 року, зокрема:

переглянути законодавство та політику позбавлення осіб з психічними розладами дієздатності, забезпечити правові та процесуальні гарантії їхніх прав, гарантувати, щоб такі особи не поміщалися та не отримували лікування без їхньої повної та інформованої згоди, якщо це не робиться на законних підставах, як крайній захід, з ретельною судово-психіатричною експертизою, доступом до допомоги у прийнятті рішень та можливістю судового перегляду рішень, а також ефективним засобом правового захисту від порушень;

забезпечити, щоб засоби стримування та ізоляції застосовувалися відповідно до закону, під суворим наглядом і регулярним контролем спеціалізованого медичного персоналу, протягом якомога коротшого часу для запобігання ризику заподіяння шкоди відповідній особі або іншим особам і лише у разі крайньої необхідності та пропорційності, коли всі інші належні варіанти не зможуть задовільно стримати цей ризик, забезпечити, щоб їх застосування суворо реєструвалося у спеціальних реєстрах, і гарантувати, що будь-яке твердження про катування, жорстоке поводження та зловживання буде ефективно розслідуватися, а винні, за необхідності, притягатися до кримінальної відповідальності;

негайно, неупереджено та ефективно розслідувати всі заяви про жорстоке поводження, зловживання та надмірне застосування засобів стримування та ізоляції, переслідувати ймовірних порушників та, у разі встановлення їхньої вини, карати їх.

Комунальному підприємству «Обласний заклад з надання психіатричної допомоги Полтавської обласної ради»:

забезпечити надання психіатричної допомоги з додержанням вимог Закону України «Про психіатричну допомогу», Порядку надання психіатричної допомоги в стаціонарних умовах, затвердженого наказом МОЗ від 07.12.2023 № 2085, Правил застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади, та форм первинної облікової документації, затверджених

¹ CAT/C/UKR/7.

² Див. CAT/C/SR.2194 та CAT/C/SR.2197

наказом МОЗ від 24.03.2016 № 240 та інших чинних нормативно-правових актів;

невідкладно припинити практику незаконного обмеження права на свободу та особисту недоторканність пацієнтів, до яких за рішенням суду не застосовані заходи примусової госпіталізації та лікування в умовах стаціонару;

невідкладно припинити практику залучення пацієнтів закладу до безоплатної праці;

організувати розпорядок дня психіатричних відділень відповідно до Порядку надання психіатричної допомоги в стаціонарних умовах, затвердженого наказом МОЗ від 07.12.2023 № 2085;

забезпечити неухильне дотримання етичної поведінки медичних працівників;

забезпечити ознайомлення пацієнтів з формою первинної облікової документації № 003-9/о «Усвідомлена згода особи на госпіталізацію до психіатричного закладу» та формою № 003-10/о «Усвідомлена згода особи на лікування у психіатричному закладі», а також право відкликати надану згоду;

забезпечити застосування фізичної фіксації пацієнтів виключно за медичними показаннями та з суворим дотриманням чинного законодавства, зокрема Правил застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади, та форм первинної облікової документації, затверджених наказом МОЗ від 24.03.2016 № 240;

активізувати зусилля щодо заповнення вакантних посад у штаті лікарні;

забезпечити гематологічний контроль пацієнтів, які приймають лікарські засоби з діючою речовиною Клозапін відповідно до встановлених вимог;

забезпечити розміщення пацієнтів у палатах з дотриманням вимог норми площі на одну особу;

провести ремонтні роботи у приміщеннях закладу для приведення їх у відповідність встановлених вимог до закладів охорони здоров'я;

забезпечити доступність приміщень для маломобільних пацієнтів (облаштування пандусів, зменшення порогів, встановлення кнопок виклику персоналу тощо);

провести заміну ліжок з панцерними сітками;

забезпечити ведення медичної документації відповідно до вимог чинного законодавства;

оновлювати інформацію про наявні лікарські засоби на стендах у встановлені строки;

демонтувати ґрати з вікон палат та дверей;

встановити перегородки між сантехнічним обладнанням для забезпечення приватності пацієнтів.

Додаток: фото до звіту.

Керівник групи

головний спеціаліст відділу реалізації
національного превентивного
механізму у сфері охорони здоров'я
Департаменту з
питань реалізації національного
превентивного механізму
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України з прав
людини

Владислав ПЕТРОСОВ

Фото до звіту

Фото 1

Фото 2

Фото 3

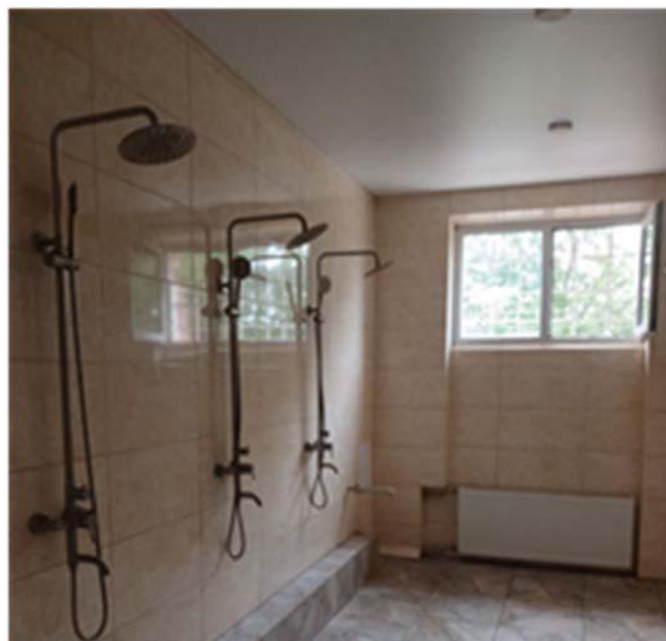
Фото 4

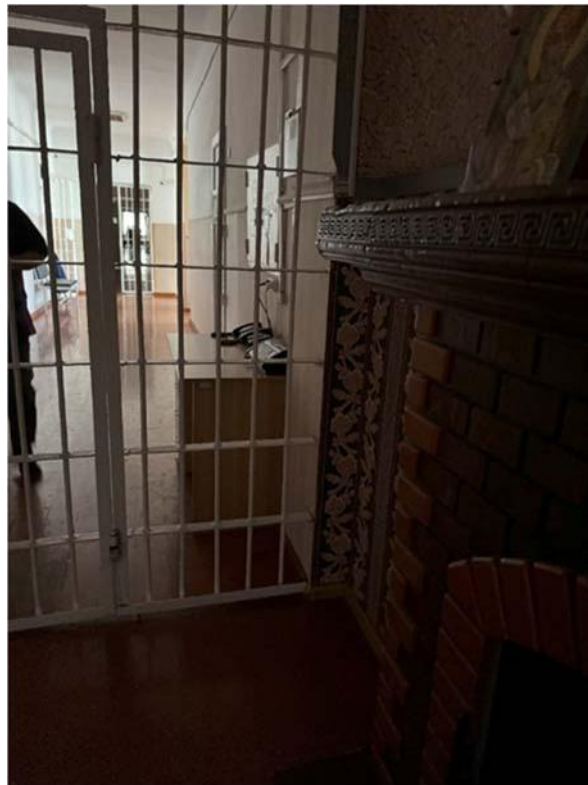
Фото 5

Фото 6

Φοτο 7

Φοτο 8

Фото 9

Фото 10

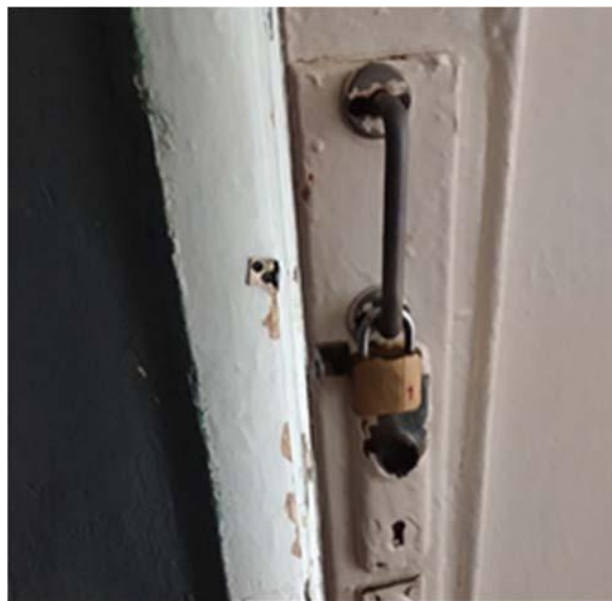

Фото 11

